

**Høringsuttalelse, fra samisk faggruppe ved UiT Norges arktiske universitet, til stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv, som skal handle om rekruttering og kompetanse.**

Det er krise for samiskundervisninga på nasjonalt nivå, og det oppfordres sterkt til å rekruttere flere studenter til utdanninger som gir undervisningskompetanse i samiske språk, bl.a. har riksrevisjonen kommet med sterk bekymring (<https://www.riksrevisjonen.no/rapporter-mappe/no-2019-2020/undersokelse-av-samiske-elevers-rett-til-opplaring-i-og-pa-samisk/>).

Den norske språkpolitikken har som mål at de samiske språkene skal være samfunnsbærende språk. Dette stiller høye krav til språkplanlegging og språkrøkt innafor nær sagt alle sider ved de samiske språka. Hvis dette skal være gjennomførbart, bør annenhver sør- og lulesamisk ungdom og bortimot tredjehver nordsamiske ungdom studere samisk på universitets- eller høyskolenivå.

Vi trenger en målrettet strategi for å få slått fast dette dramatiske faktum for alle tredjeklassinger med samisk på videregående skoler. Den viktigste målgruppen for en strategi for å styrke rekrutteringa til høyere samisk er dermed yrkesrettlederne ved disse videregående skolene.

For situasjonen for samiske språk i samfunnet er rekruttering til og fullføring av studiene en hovedsak, fordi det er en så skrikende mangel på fagfolk. Det ser ut til at høyere utdanning på samisk "lekker i begge ender": På den ene siden er det for få som leser samisk på høyere nivå, kanskje pga. generelt lav status for språkfag, og kanskje fordi ungdommen ikke vet at samiskstudier er en sikker vei til gode og viktige jobber. På den annen side forsvinner studentene fra studiet før de er ferdig, nettopp fordi at mangelen på arbeidskraft gjør at de blir tilbudt jobb før de blir ferdig med studiene.

Innsikten om at framgang for samiske språk og de samiske språksamfunnene er avhengig av at vi utdanner mange og dyktige samiskfilologer, står svakt. utfordringa blir dermed å formidle dette til ungdommen.

Det er viktig at det finnes mange veier for å bli samisklærer. I tillegg til de samiske lærerutdanningene, må være mulig å velge samisk som fag i andre grunnskolelærerutdanninger. Det samiske språksamfunnet går glipp av framtidige samisklærere når studenter som har samisk som 1. eller 2. språk fra videregående skole, ikke tilbys samisk som fag der hvor de tar lærerutdanning. Det er viktig å bygge opp et slikt tilbud, i første omgang ved universiteter som allerede har et fagmiljø for samisk språk (som UiT), men etterhvert også slik at andre universiteter kan tilby samisk i samarbeid med Samisk høyskole, UiT eller Nord Universitet.

Samisk i grunnskolelærerutdanninga må i første omgang gis til studenter som kan samisk fra før, men det bør også lages utdanningsløp for studenter som lærer samisk språk fra nybegynnernivå. Mange av dem er svært motiverte, og er villige til å ta den ekstra studietida som skal til, hvis det bare finnes et godt utdanningsløp for å bli samisklærer.

En tredje viktig gruppe er samisktalende lærere som ikke har samisk i sin fagkrets. Også for disse må det finnes utdanningsløp som både gir dem den ekstra språkkunnskapen som noen av dem trenger, og kunnskaper i samisk didaktikk som de alle trenger.

For Samisk faggruppe ved Institutt for språk og kultur, ved UiT Norges arktiske universitet:

A handwritten signature in black ink that reads "lene Antonsen". The signature is written in a cursive, flowing style.

Lene Antonsen,  
førsteamanuensis i samisk språkvitenskap